

РЕЗУЛЬТАТИ АНКЕТУВАННЯ

щодо екологічних компонентів в Менській громаді Чернігівщини

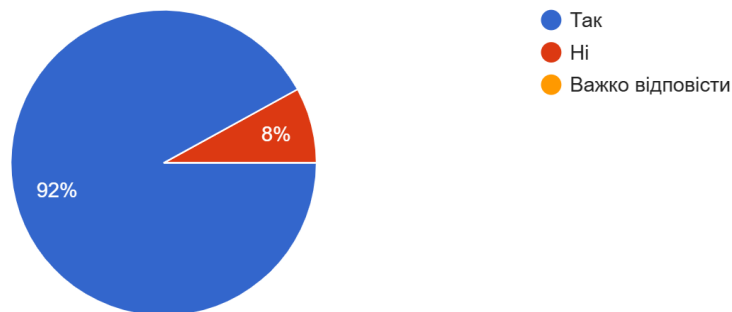
В рамках дослідження екологічних компонентів громад Чернігівщини громадською організацією Центр "Доброчин" у лютому-березні 2025 року проведено анкетування жителів Менської територіальної громади стосовно їх особистого досвіду щодо екології Менщини за останні два роки. Питання стосувалися як визначення та пріоритизації основних екологічних проблематик і рівня їх значущості, так і особистого досвіду громадян безпосередньо у заходах екологічного спрямування в Менській громаді, а також пропозицій мешканців щодо покращення ситуації. Отримані результати стануть основою для пропозицій при внесенні змін до Плану відновлення та розвитку Менської територіальної громади в частині охорони довкілля та створенні Стратегії зеленого відновлення річок громади.

Діяльність проходить в рамках проєкту «Сталий розвиток та довкіллева безпека жителів Менської громади Чернігівської області» за підтримки Міжнародного фонду «Відродження».

Наявність проблем екології в Менській громаді

Перше питання мало на меті підтвердити тезу, що проблеми екології Менської громади справді турбують її мешканців та є помітними для них. Дійсно, як показало анкетування, для значущої більшості опитаних наявність проблем екології в Менській громаді є очевидною. На питання «Як Ви думаєте, проблеми екології в Менській громаді існують?» 92% респондентів відповіли ствердно.

1. Як Ви думаєте, проблеми екології в Менській громаді існують?

Проблеми в сфері екології Менської громади за рівнем важливості

В наступному запитанні надавався перелік з 26 попередньо визначених та сформульованих проблематик в екологічній сфері Менщини, кожен з яких респондентам запропоновано оцінити за важливістю, обравши один з варіантів, що позначає рівень ваги, який респондент особисто надає кожній з перелічених проблем – високий, середній або низький, або ж зазначити про відсутність таких екологічних проблем.

Найбільш значущою проблемою Менщини мешканці, які прийняли участь в анкетуванні, назвали **екологічні проблеми водойм / гідротехнічних споруд - 72%** респондентів обрали варіант відповіді «високий» та ще 12% надали їй оцінку «середній».

Другою за важливістю названо **екологічні проблеми земель сільськогосподарського призначення** - деградація / виснаження. Про високий рівень цієї проблематики зазначили 48% опитаних і ще 32% позначили її як середню.

Третьою по кількості відповідей «високий» рівень проблеми було позначено **недбале ставлення мешканців громади до довкілля**. Такий варіант відповіді обрали 48% респондентів, та ще 32% відмітили її рівень як «середній».

Наступними за важливістю – по 44% відповідей «високий» - було названо одразу три екологічні напрямки, а саме:

- Недостатній рівень уваги до проблем екології з боку органів місцевого самоврядування
- Побутове сміття - проблеми збору, вивозу, утилізації /Забруднення побутовими відходами
- Екологічні проблеми від хімічних добрив/пестицидів

Також доволі важливими мешканці Менської громади вважають наступні екологічні питання, яким у анкетуванні по 40% опитаних дали позначку «високий» кожному:

- Каналізаційні, стічні води, очисні споруди
- Питна вода – якість / доступність
- Екологічні проблеми пасовищ, сінокосів, луків
- Проблема безпритульних тварин
- Нераціональне використання природних ресурсів

По 36% позначок «високий» рівень проблеми було поставлено таким варіантам:

- Екологічні проблеми лісів та лісосмуг,
- Недостатній рівень обізнаності громадян про екологічні проблеми та шляхи їх вирішення»

Найменшу кількість оцінок «високий» рівень проблематики – по 4% - було позначено таким проблемам як радіаційне забруднення та забруднення повітря.

Серед відповідей «така проблема відсутня», найбільш часто обирали варіанти:

- Радіаційне забруднення - 32%, при цьому ще 32% позначили що не можуть визначитися зі значимістю цього екологічного фактору
- Екологічні наслідки воєнних дій / надзвичайних ситуацій воєнного часу – 28% , попри це ще 24% респондентів обрали варіант відповіді «Важко визначити рівень важливості» щодо цього компоненту
- Проблеми, пов'язані з видобуванням корисних копалин - 24% відповідей «така проблема відсутня» та 24% «важко визначити»
- Забудова зелених територій, берегів водойм – 24% та 8 % відповідно.

Найбільша кількість відповідей «важко визначити» - 32% була проставлена на оцінку таких екологічних ризиків як заміновані території /нерозірвані боєприпаси/ вибухонебезпечні речовини, а також радіаційне забруднення.

Більш детально результати відповідей представлено в таблиці.

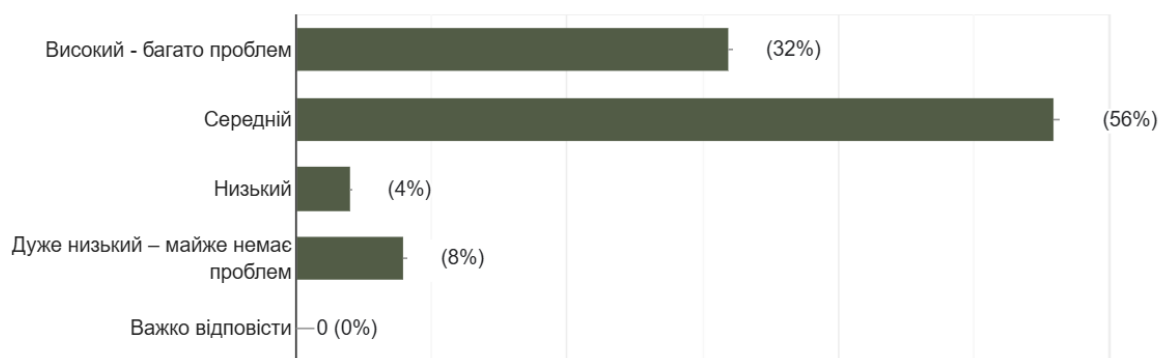
2.1. Які, на Ваше бачення, існують проблеми в сфері екології Менської громади і яким є рівень їх важливості?

	Високий	Середній	Низький	Важко визначити	проблема відсутня
	%	%	%	%	%
Екологічні проблеми водойм / гідротехнічних споруд	76	12	0	4	8
Екологічні проблеми земель сільськогосподарського призначення - деградація /	52	16	20	4	8
Недбале ставлення мешканців громади до довкілля	48	32	8	0	12
Побутове сміття - проблеми збору, вивозу, утилізації /Забруднення побутовими	44	40	4	4	8
Недостатній рівень уваги до проблем екології з боку органів місцевого самоврядування	44	24	12	4	16
Екологічні проблеми від хімічних добрив/пестицидів	44	20	24	4	8
Каналізаційні, стічні води, очисні споруди	40	40	8	8	4
Питна вода – якість / доступність	40	36	4	4	16
Екологічні проблеми пасовищ, сінокосів, луків	40	32	16	0	12
Проблема безпритульних тварин	40	24	16	12	8
Нераціональне використання природних ресурсів	40	12	20	20	8
Екологічні проблеми лісів та лісосмуг	36	36	16	0	12
Недостатній рівень обізнаності громадян про екологічні проблеми та шляхи їх	36	32	16	4	12
Зелені насадження в населених пунктах (недостатня або надмірна кількість	28	40	8	12	12
Природні чинники - посуха /повінь / зміна клімату, тощо	28	24	16	20	12
Екологічні проблеми зелених зон для відпочинку (парків, скверів)	24	36	16	12	12
Рослини, що викликають сезонну алергію / отруйні	24	24	28	12	12
Забудова зелених територій, берегів водойм, тощо	24	20	24	8	24
Скорочення/збільшення популяцій, видів тварин чи рослин	24	16	24	24	12
Шумове забруднення	16	36	16	24	8
Відходи/викиди промислових або комунальних підприємств	16	28	28	8	20
Екологічні наслідки воєнних дій / надзвичайних ситуацій воєнного часу - наслідки	12	16	20	24	28
Проблеми, пов'язані з видобуванням корисних копалин	8	20	24	24	24
Заміновані території /нерозірвані боєприпаси/ вибухонебезпечні речовини	8	12	28	32	20
Радіаційне забруднення	4	16	16	32	32
Забруднення повітря	4	40	36	4	16

Загальний рівень екологічних проблем в Менській громаді

Загальний рівень екологічних проблем респондентами даного анкетування визначено як середній – так відповіли більше половини опитаних мешканців Менщини, а високим його вважають ще біля третини респондентів. Тобто загалом 88 відсотків респондентів зазначили про високий і середній рівень проблематики в екологічній сфері. Відсоток громадян, які екологічні проблеми позначили низьким та дуже низьким рівнем становив 4 та 8 відсотків відповідно.

3. Оцініть, будь-ласка, загальний рівень екологічних проблем в Менській громаді

Оцінка громадянами заходів з екологічної проблематики

4. На Ваше бачення, заходи з екологічної проблематики в Менській громаді є достатніми та ефективними?

	Так	Скоріше так	Скоріше ні	Ні	Важко відповісти
Достатні	8%	12%	44%	32%	4%
Ефективні	8%	8%	52%	28%	4%

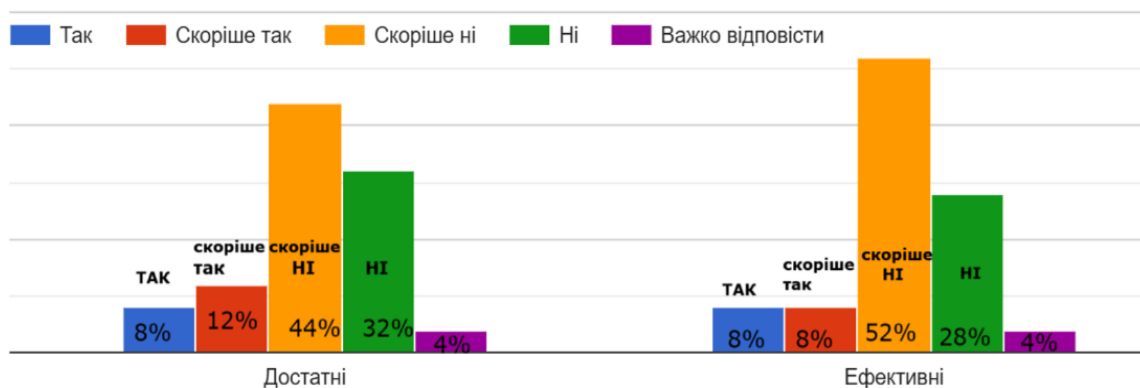
Результати анкетування показують, що про ефективність та про достатність заходів екологічного спрямування висловилися незначна частка респондентів – варіант «так, достатні» і «так, ефективні» обрала однакова кількість мешканців – по 8%.

Переважна більшість респондентів заходи з екологічної проблематики в Менській громаді за останні два роки з власного досвіду оцінили зовсім не позитивно.

Недостатніми їх позначили 32% респондентів і скоріше недостатніми ще 44%, що загалом складає 76%, тобто дві третини анкетованих.

Неефективними екологічні заходи в Менській громаді вважають 28% мешканців, що взяли участь в анкетуванні, та варіант оцінки ефективності таких заходів «скоріше ні» позначили ще 52%, що загалом склало 80% респондентів.

4. На Ваше бачення, заходи з екологічної проблематики в Менській громаді є достатніми та ефективними?

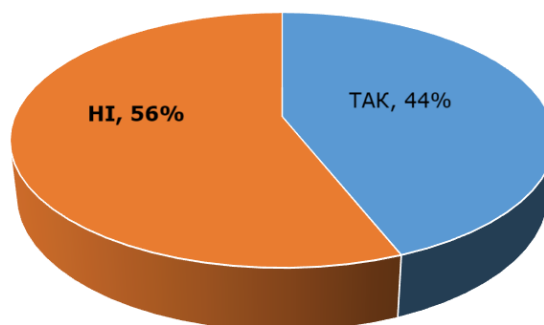

Досвід звернень громадян щодо питань екології

У відповіді на наступне запитання більше половини респондентів (56%) зазначили, що не мали власного досвіду звернень для вирішення будь-яких екологічних питань у Менській громаді за останні два роки.

Інші 44% мешканців Менщини, які взяли участь в опитуванні, повідомили, що отримали певний досвід звернень у вирішенні екологічних проблем. Серед установ та питань, з якими вони зверталися, респонденти зазначили: звернення з питань вивозу сміття; встановлення додаткових контейнерів для ТПВ та для роздільного збору сміття; проведення водопроводу до села; стосовно неякісної роботи очисних споруд; стосовно спалювання органіки з городів; з приводу забруднення та заростання річки Мена; щодо екологічної катастрофи в р.Десна і мору риби; з питання безпритульних собак; з приводу запахування пасовищ; відсутності води на пасовищах. Звернення відбувалися до керівництва Менської міської ради та виконкому; до депутатів ради; до відділу земельних відносин агропромислового комплексу та екології; відділу архітектури та містобудування; в поліцію.

5. Чи був у Вас досвід звернень щодо питань екології в Менській громаді?

6. Наскільки Ви задоволені вирішенням питання, з яким зверталися?

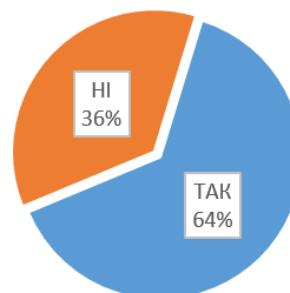
Відповіді респондентів на це питання були переважно негативними - 63 відсотка громадян, які мали досвід звернення щодо екологічних проблематик, обрали варіант відповіді «повністю не задоволений».

Повністю задоволений	9,1%
Скоріше задоволений	9,1%
Скоріше не задоволений	0%
Повністю не задоволений	63,6%
Питання ще в процесі вирішення	9,1%
Важко відповісти	9,1%

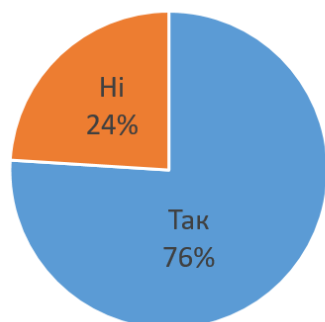
Особиста участь мешканців у екологічних заходах

Про свій особистий досвід залучення до екологічних ініціатив та заходів у Менській громаді зазначили більшість громадян, що взяли участь в анкетуванні – 64%. В коментарях респонденти зазначали, що долучалися до екологічних толок, прибирань парків, скверів, заповідників, берегів водойм, пляжу, висадки дерев, облаштування зон відпочинку, організація та участь в роботі екологічних гуртків, тренінгів, семінарів, просвітницька робота а також сортування сміття.

7. Чи долучалися Ви особисто до екологічних заходів, дій, навчань, програм чи екологічних ініціатив у Менській громаді?

8. Чи хотіли би Ви долучатися до екологічних заходів, дій, навчань, програм чи екологічних ініціатив у Менській громаді?

Достатньо високим є і потенціал залучення громадян до покращення екологічного стану – переважна кількість респондентів – 76% - висловила бажання долучатися до екологічних заходів, дій, навчань, програм чи екологічних ініціатив у Менській громаді.

Додатково про екологічну проблематику

9. Про що додатково з екологічної проблематики в Менській громаді Ви би хотіли зазначити?

Наступне запитання анкети пропонувало респондентам додати або деталізувати ті проблеми екологічного характеру, які їх найбільше турбують. Додатково конкретизуючи екологічні питання та проблеми, з якими стикаються мешканці громади, респонденти найчастіше визначали серед них такі:

- забруднення річок, особливо Десни; заростання річки різаком річки Мена
- пересихання водойм; водоохоронні питання
- стихійні сміттєзвалища; проблеми вивозу мусора із віддалених сіл громади
- відсутність переробки ТПВ; перестали збирати роздільний мусор- скло, пластик
- зниження рівня якості питної води, в питній воді в 9 раз перевищена норма важких металів, шкідливих речовин
- переорані сотні гектарів природних лук; розорювання багатолітніх луків та прибережних смуг, пестициди у водоймах; перепахані місця для випасу; скоту немає де пити воду під час вигулу
- сміття в парках, скверах; забруднення відходами лісів, лісосмуг; спалювання залишків рослин та опалого листя, задимлення повітря
- розмноження амброзії, борщівнику; зростання кількості шкідників городніх культур, саду через не промерзання ґрунту, поява нових карантинних шкідників, наприклад рудих слимаків
- рівень екологічної культури, що є першопричиною низки екологічних проблем; нерозуміння принципів органічного землеробства і відновлення ґрунту. Обробка землі направлена на отримання швидкого прибутку, а не вкладення в наш цінний ресурс - землю.

Екологічні пропозиції

Учасники анкетування скористалися можливістю висловити свої пропозиції щодо покращення ситуації з екологією в своїй громаді та конкретизували їх, при цьому деякі з них повторювалися і більшість однотипних пропозицій стосувалася екологічних проблем водойм, земель сільгосппризначення, пасовищ, питної води, побутового сміття, а також щодо проведення екологічних заходів і щодо ставлення мешканців до довкілля.

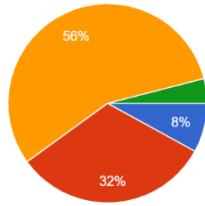
10. Які саме заходи, дії, ініціативи, пропозиції щодо екологічного благополуччя і вирішення екологічних проблем Ви би хотіли, щоб були втілені в Менській громаді?

Відповіді на дане запитання були такими:

- очищення річок і водойм; очищення русла річки Мена від різаку
- закупити водяний комбайн; придбати спеціальний річковий транспорт для комунального господарства і постійно здійснювати не тільки розчищення річок, але і контроль за їх засміченням від домогосподарств та підприємств
- дотримання законодавства, щодо захисних меж великих і малих річок
- повернути прибережні смуги, які зараз розробляються активно
- реконструкція шлюзів по Менській громаді
- побудова очисних споруд
- дотримання законодавства щодо обробітку с/г земель господарствами
- провести аудит сільгосп підприємств щодо порушення санітарних норм і розорювання заливних луків
- перестати травити бджіл пестицидами
- організація роздільного збору сміття; створити умови для сортування сміття у кожному населеному пункті громади; його вивіз для переробки
- налагодити постійний вивіз мусора із віддалених сіл; подвірний збір сміття по всіх населених пунктах громади
- ліквідація стихійних сміттєзвалищ; контроль за утилізацією ТПВ
- створені майданчики для компостування в селищі Макошине
- відповідальність керівництва громади перед жителями
- групи фахівців, які б по графіку приїздили в села громади і займалися покращенням екології; створення робочої групи спеціалістів по всій громаді, які б вирішували проблему з екологією
- висадження дерев, озеленення; висадити квітники по всьому місту - це буде прекрасною визітівкою міста
- очищення та облаштування міського пляжу
- екологічні заходи; навчати дітей берегти природу, щоб цю свідомість вони потім формували у своїх дітей.

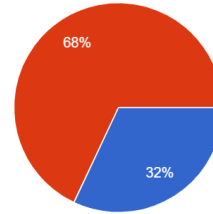
Паспорт респондента

11. Вік

● від 18 до 25
● від 26 до 40
● від 41 до 60
● старше 60

12. СТАТЬ

● Чоловік
● Жінка